

Kur'ânda tefekkürü dâvet

Ayşe Hanım: “Kur'ân'ın meyvelerden, sebzelerden ve bitkilerden bahsedışı onlardan daha iyi faydalanabilmemiz için midir? Yoksa başka amacı var mıdır?”

Kur'ân varlıklardan, yani meyvelerden, sebzelerden, bitkilerden, dağlardan, taşlardan, yeryüzünden, gökyüzünden bunların zâtları ve mahâretleri için bahsetmez, yani bunların mânâ-yı isimleri için bahsetmez; varlıkların tevhid inancına olan delâletleri için, Allah'ın azametini, kudretini, ilmini, irâdesini, merhametini, şefkatini göstermek ve ispat etmek için bahseder. Kur'ân bu gâyeye matuf olarak kâinâtta var olan belli başlı hemen bütün varlıklardan bahseder ve bunları inkârcı insanın gözüne sokar. Ardından sorar: “Yedi göğü birbiriyle âhenk içinde O yarattı. Rahmân'ın yarattığında nizamsızlıktan eser göremezsin. Haydi! Çevir gözünü, en küçük bir kusur görüyor musun? Sonra tekrar tekrar gözünü çevir. Göz kusur bulamaz, hor ve hakir olarak sana döner; o göz bitkindir artık. And olsun ki dünya semâsını Biz kandillerle süsledik.”¹

Bedüzzaman Hazretlerine göre Kur'ân, kâinât sayfalarında ve zamanların yapraklarında kudret kalemiyle yazılan yaratılış âyetlerini cinlere ve insanlara ders veriyor. Her biri birer mânidar harf olan varlıklara mânâ-yı harfî nazarıyla, yani onlara yaratıcıları hesabına bakıyor; “Ne güzel yapılmış! Ve ne kadar güzel bir sûrette Yaratıcının cemâlini gösteriyor!” diyor. Kur'ân böylece kâinâtın hakîkî güzelliğini gösteriyor.²

Âyetler üzerinde inceleyelim:

“İnsan yediklerine bir baksın! Biz suyu bol bol indirdik. Toprağı yardıkça yardık. Ondan tâneler, üzümler, sebzeler, zeytinlikler, hurmalıklar, bol ağaçlı bahçeler, çeşit çeşit meyveler ve otlar bitirdik. Size ve hayvanlarınıza rızık olsun diye.”³

“Gökyüzüne parıl parıl parlayan bir kandil astık! Yağışa hazır bulutlardan bol bol su indirdik. Onunla yerden taneler, bitkiler ve gür ağaçlı bahçeler çıkardık.”⁴

“Bitkiler ve ağaçlar O'na secde eder. O'nun emrini dinler. O, gökyüzünü yükseltip âleme nizam ve ölçü verdi. Tâ ki adâletten ve dînin emirlerinden ayrılarak ölçüde sınırı aşmayın. Ölçüyü ve tartıyı adâletle yerine getirin ve âhiretteki mîzânınızı

ziyana düşürmeyin. Yeryüzünü canlılar için O hazırladı. Orada meyveler, salkım salkım hurmalar, yapraklı taneler, hoş kokulu bitkiler vardır. Ey insanlar ve cinler! Rabb'inizin nimetlerinden hangisini inkâr edersiniz?"5

"Üstlerindeki göğe bakmazlar mı? Onu nasıl binâ edip süsledik ki, hiçbir gediği yoktur. Yeryüzünü döşedik, onda sabit dağlar yarattık, onda her güzel çiftten bitkiler yeşerttik. Hakka yönelen her bir kul için bunlar görüp ibret alınacak delillerdir. Gökten de bereketli bir su indirdik. Ve kullar için rızık olsun diye onunla bağları, taneli ekinleri, salkımları üst üste binmiş yüksek hurma ağaçlarını bitirdik. O suyla ölü bir beldeye can verdik. İşte kabrinizden çıkışınız da böyle olacaktır."6

"Yeryüzünü enine boyuna yayıp döşeyen, onda oturaklı dağlar ve ırmaklar meydana getiren ve yeryüzünde meyvelerin hepsinden iki çift yapan O'dur. Sürekli olarak gece ile gündüzü birbirine dolamaktadır. Düşünecek olan bir kavim için bunda muhakkak ki, ibretler vardır. Yeryüzünde birbirine komşu kıt'alar vardır. Üzüm bağları, ekinler, çatallı ve çatalsız hurmalıklar vardır ki, hepsi bir tek su ile sulanır. Hâlbuki meyvelerinde birini öbürüne üstün kılıyoruz. Akıllı eren bir kavim için bunda muhakkak ibretler vardır. Eğer şaşıyorsan, asıl şaşılacak şey onların şu sözleridir: 'Biz toprak olup gittikten sonra mı, yani biz gerçekten yeniden mi yaratılacağız?' İşte bunlar Rablerini inkâr etmişlerdir. Bunlar boyunlarında demir halkalar bulunanlardır. Ve işte bunlar cehennemlikler, orada ebedî kalacaklardır."7

Dipnotlar:

- 1- Mülk Sûresi: 3,4,5
- 2- Sözler, s. 121
- 3- Abese Sûresi: 24-32
- 4- Nebe' Sûresi: 13-16
- 5- Rahman Sûresi: 6-13
- 6- Kaf Sûresi: 6-11
- 7- Ra'd Sûresi: 3-5